

31.0513 – "היעדרות משירות סדיר"**הגדרות**

1. בפקודה זו –

א. **"יחידה"** – היחידה שבה מוצב החייל או היחידה אליה הוא מסופח, וממנה הוא נעדר שלא ברשות.

ב. **"מפקד היחידה"** – אחד מהבאים:

(1) מפקד ביחידה בדרגת סא"ל ומעלה;

(2) מפקד יחידת רישום בדרגת רס"ן;

(3) מפקד בדרגת רס"ן ומעלה, שקיבל אישור ממקמשר (או סא"ל שהוסמך על-ידי מקמשר) לצורך הוראה

זו;

ג. **"מקמשר"** – מדור העריקים באכ"א.

ד. **"מקמצר"** – מדור העריקים באכ"א-מקמצ"ר.

ה. **"משתמט"** – יוצא צבא כהגדרתו בחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986, אשר לא התייצב ליום

גיוסו לשירות סדיר במועד שאליו נקרא, בין אם לפי צו גיוס אישי ובין אם לפי צו פוקד כללי.

ו. **"נפקד"** – חייל, כמפורט להלן:

(1) חייל שנקרא להתייצב לשירות, ולא התייצב במועד שנקבע;

(2) חייל שעזב את יחידתו או את תפקידו ברשות, אך לא חזר בזמן;

(3) חייל שלא נמצא במקום שהיה צריך להימצא בו באותו זמן, לרבות חייל שיצא מן הארץ ללא קבלת היתר

על-פי פקודות הצבא;

(4) חייל שנשלח מיחידתו ליחידה אחרת, ולא התייצב ביחידה החדשה במועד.

ז. "עריק" – חייל, כמפורט להלן:

(1) "עריק ביחידה" – חייל שנפקד במשך 21 ימים רצופים או יותר.

(2) "עריק בצה"ל" – עריק ביחידה שההליכים בעניינו על פי פקודה זו נבדקו ונמצאו תקינים על-ידי מקמ"ר.

ח. "פיקוד/זרוע" – הרמה הממונה של היחידה אליה משתייך החייל הנעדר.

ט. "פרקליט צבאי" – ראש תחום עריקים או פרקליט צבאי אחר שהסמיך לכך התובע הצבאי הראשי.

כללי

2. פקודה זו עוסקת בהיעדרות מהשירות הסדיר, הפקודה מפרטת את העקרונות הכלליים של הטיפול בהיעדרות.

3. נוהל הטיפול בנעדר משירות הסדיר מפורט בהוראת קבע אכ"א 31-05-13 "היעדרות משירות סדיר" (להלן: "הק"א").

4. נוהל הטיפול במשתמטים מפורט בהוראת קבע למתקני אכ"א מג-05-09 "משתמטים מחובת התיצבות, לפי חוק שירות ביטחון".

5. נוהל הטיפול בנושאי המעצר והחיפוש מפורט בפ"מ 33.0309 "מעצר וחיפוש".

פרק א'

היעדרות מהשירות עד 20 ימים (כולל)

פעולות היחידה

6. מייד עם היוודע דבר היעדרו של חייל מן היחידה, תערוך היחידה בדיקה יסודית – רישומית ופיזית, כמפורט בהק"א, בטרם ייקבע שהחייל נפקד. הבדיקה נועדה לוודא כי אין מדובר במי שנפגע או נעדר מסיבה מוצדקת אחרת. קצין המשא"ן יעדכן את מפקד היחידה בדבר היעדרותו של החייל בהקדם האפשרי, טרם ביצוע הבדיקה האמורה, ככל שהדבר מתאפשר בנסיבות העניין.

8. חיפוש נפקד שברשותו כלי נשק הוא בעדיפות ראשונה. בכל חיפוש, כאמור, יש לעשות ככל הניתן, על מנת להשיג את הנשק, בין שהחייל בביתו ובין שנעדר ממנו. אולם, אין לפתוח חדרים וארונות או לחטט בכלי הבית, ללא הסכמת בני הבית, אלא אם כן המחפש הוא שוטר צבאי. מפקד היחידה רשאי לבקש סיוע שוטר צבאי באיתור ובהחזרה של כלי הנשק שבידי הנפקד.
9. מייד עם שובו של החייל ליחידה, תוגש נגדו תלונה בטופס 630, וינקטו כל הצעדים להעמידו לדין בתוך 24 שעות ממועד התייצבותו ביחידה וכמפורט בפ"מ 07.102 "דין משמעתי". אי-קיום המשפט במועדו לפי סעיף זה לא יפגע בתוקפו ככל שהתנהל בסד הזמנים המוגדר בפ"מ 07.102 "דין משמעתי", ולא ימנע את סגירת הנפקדות או העריקות ברשומת, כמפורט בהק"א.
10. חזר החייל מהיעדרות משירות ושוב נעדר בטרם נשפט (היעדרות שנפסקה ונמשכה, כהגדרתה בהק"א) – תפעל היחידה בהתאם להוראות הקבועות בהק"א.
11. חייל הנעדר מהשירות למשך 21 ימים רצופים או יותר, יוגדר 'עריק ביחידה' ולאחר מכן 'עריק בצה"ל', ויטופל כמפורט בפקודה זו ובהק"א.

פרק ב'

היעדרות מהשירות מהיום ה-21 ועד היום ה-59 (כולל)

פעולות היחידה

12. נעדר העריק 21 יום מן השירות, היחידה תזין לגביו מיצב (סטטוס) "עריק ביחידה", באישור מפקד היחידה, לאחר שהמפקד ערך את כל הפעולות המחויבות המפורטות בהק"א. על אף האמור בסעיף זה, הטיפול בעניינם של עריקים שנעדרו מיחידות מחוץ לסד"כ או ממיטב יועבר למקמש"ר שיפעל כמפורט בסעיפים 16 - 18 להלן.
13. נמצא כי יחידת העריק לא מילאה אחר הוראות פקודה זו, יערוך מפקד היחידה המדווח בירור ביחידתו, בדרך שימצא לנכון לפי נסיבות המקרה. אולם, לא יהיה בכך כדי לעכב את ההכרזה על הנפקד כ"עריק ביחידה".

14. בין היום ה-21 ליום ה-59 להיעדרות העריק מהשירות יערוך נציג היחידה ביקור נוסף בביתו, כמפורט בהק"א. אם נשקו של העריק לא נלקח בביקורים הקודמים, יצטרף לביקור שוטר צבאי שבידיו צו חיפוש כדי לקחת את הנשק.
15. לאחר הזנת המיצב "עריק ביחידה", היחידה תעביר למקמש"ר את דיווח העריקות לביצוע הפעולות המפורטות בסעיפים 16 - 18 להלן.

פעולות מקמש"ר

16. מקמש"ר יבחן את דיווח העריקות שהועבר לו, ולאחר שיאשר את העריקות יודא את הזנת הדיווח כמיצב (סטטוס) "עריק בצה"ל" לרשומת הממוכנת מתאריך תחילת ההיעדרות.
17. מקמש"ר רשאי לדרוש מהיחידה לבצע פעולות נוספות או להמציא מסמכים נוספים טרם אישור דיווח העריקות. מצא מקמש"ר כי היחידה לא קיימה את אחת הפעולות הנדרשות על-פי פקודה זו, רשאי הוא שלא לשנות את מיצב (סטטוס) העריק ל"עריק בצה"ל" ברשומת הממוכנת.
18. במקרים חריגים, ייוועץ מקמש"ר עם פרקליט צבאי, אם לפטור את העריק משירות הביטחון. הורה הפרקליט הצבאי לסגור את היעדרות העריק, יופנה העניין להחלטת רח"ט הסגל (לגבי נגדים וקצינים), או לקמש"ר (לגבי חוגרים) או למי שהוסמך מטעמם, על מנת לבחון מתן פטור מהמשך השירות הצבאי.

פרק ג'

היעדרות מהשירות מהיום ה-60 ואילך

19. לאחר אישור העריקות על-ידי מקמש"ר, כאמור בסעיף 16 לעיל, והחל מהיום ה-60 להיעדרות, יסופח החייל לר"מ עריקים כמפורט בהק"א. למען הסר ספק, החייל יישאר מוצב ביחידתו.
20. ביום ה-180 להיעדרותו, יוצב העריק אוטומטית לר"מ עריקים (ר"ם 6ב).

פרק ד'

סיום ההיעדרות

21. תאריך סיום ההיעדרות הוא היום שבו התייצב החייל ביחידה או במתקן כליאה צבאי או יום מעצרו של החייל על-

ידי המשטרה הצבאית. יום זה לא יימנה במניין ימי ההיעדרות.

22. התייצב או נעצר עריק ביחידה, יגיש קצין משא"ן היחידה, או כל גורם אחר שמונה על-ידי מפקד היחידה והמוסמך

להגיש תלונה, בהתאם לקבוע בפ"מ 07.102 "דין משמעתי", תלונה נגד העריק בטופס 630, וינקטו כל הצעדים

כדי להעמידו לדין לפני קצין שיפוט, בהתאם לסמכויות השיפוט המפורטות בפקודות הצבא, למעט כשנדרש אישור

הפרקליט הצבאי, כמפורט בסעיפים 23 ו-24 להלן. נדרש אישור כאמור, יועבר עניינו של העריק מייד להחלטת

הפרקליט הצבאי, והיחידה תפעל בהתאם להנחיותיו. לא נדרש אישור הפרקליט הצבאי, יועמד החייל מייד לדין

משמעתי ביחידה.

23. החייל יועמד לדין משמעתי בתוך 24 שעות ממועד התייצבותו ביחידה. יובהר כי אף אם הועבר החייל לאחריות

מקמש"ר (הוצב או סופח בר"ם 6) והתייצב ביחידתו, הרי חובת היחידה לקבלו ולפעול בהתאם להוראות פקודה

זו. החייל יועמד לדין לפני קצין שיפוט מהיחידה שאליה השתייך בטרם הוצב או סופח בר"ם 6, בהתאם להוראות

פ"מ 07.102 "דין משמעתי".

24. נעצר או התייצב החייל ביחידה לאחר היום ה-30 להיעדרות, יועמד לדין משמעתי בתוך 24 שעות ביחידתו, למעט

כמפורט להלן. במקרים אלה תפנה היחידה מייד לפרקליט הצבאי על מנת שישקול את העמדת החייל לדין בבית

דין צבאי:

א. סך כל תקופות ההיעדרות של החייל משירות סדיר (לרבות ההיעדרות הנוכחית) עולה על 100 ימי היעדרות.

ב. אשר לחייל שנעדר מיחידת מיטב וטרם נקלט ביחידה סדירה, קרי "עריק מיטב" (לשעבר "עריק בקו"ם") –

1) סך כל תקופות ההיעדרות של החייל משירות סדיר (לרבות ההיעדרות הנוכחית) עולה על 180 ימי היעדרות;

או

2) העריק נשפט בעבר בבי"ד צבאי.

ג. מדובר בעריק שהוא נגד או קצין בשירות הקבע.

נוסח פקודה זה פורסם במאגר הפקודות הצה"לי בתאריך 25 בדצמבר 1986;
תאריכי עדכון הפקודה: 2 ביולי 1996; 26 בספטמבר 2006; 15 ביוני 2011; 23 באוגוסט 2021;
1 בדצמבר 2023; 21 בינואר 2026.

25. נעצר או התייצב משתמט, יועמד לדין משמעתי בתוך 24 שעות, למעט כאשר משך ההשתמטות עולה על 540 ימים ממועד הגיוס שאליו נקרא – אז יועבר דיווח לפרקליט הצבאי על מנת שישקול את העמדת המשתמט לדין בבית דין צבאי.

26. אישר הפרקליט הצבאי לשפוט את העריק בדין משמעתי, יועמד העריק לדין משמעתי בתוך 24 שעות משנתקבל אישור השיפוט, למעט אם העריק נתון במתקן כליאה או בבסיס משטרה צבאית אז יועמד לדין עד תום פקודת המעצר.

27. הורה הפרקליט הצבאי על העברת העריק לבסיס משטרה צבאית חלף שיפוטו ביחידה, על היחידה להעביר את העריק בליווי חייל אחר מטעם היחידה לבסיס המשטרה הצבאית הקרוב ללא דיחוי. אם טרם הועבר תיק העריקות למקמש"ר, תעביר אותו היחידה מייד, בד בבד להעברתו לבסיס המשטרה הצבאית.

28. סבר מפקד היחידה כי יש הצדקה להעמיד את העריק לדין בבית דין צבאי, אף שעניינו איננו עומד בתנאים הקבועים בסעיפים 23 או 24 לעיל – המפקד רשאי לפנות לפרקליט הצבאי ולצרף הנמקה מתאימה. היחידה תפעל במקרה זה בהתאם להנחיות הפרקליט הצבאי.

29. עריק שנעצר או התייצב בבסיס המשטרה הצבאית או במתקן כליאה – תודיע המשטרה הצבאית למפקד יחידת החייל על מקום מעצרו.

30. נעצר או התייצב עריק בבסיס המשטרה הצבאית או במתקן כליאה בנסיבות המנויות בסעיפים 23 או 24 לעיל, יועבר עניינו לבחינת הפרקליט הצבאי. נעצר או התייצב עריק בבסיס המשטרה הצבאית או במתקן כליאה בנסיבות אחרות, יועמד העריק לדין משמעתי לפני קצין שיפוט בבסיס המשטרה הצבאית או במתקן הכליאה.

31. עריק שנעצר או התייצב בבסיס המשטרה הצבאית, ומפקד היחידה או גורם אחר מטעמו ביקש לשפוט אותו, והפרקליט הצבאי החליט שלא להעמידו לדין בבית דין צבאי – רשאית היחידה לתאם עם קצין משא"ן הכלואים במתקן הכליאה מועד שבו ישפוט את העריק קצין שיפוט מטעם היחידה במהלך תקופת מעצרו.

פרק ה'

הוראות כלליות

מעקב ובקרה אחר נפקד או עריק הנושאים נשק

32. אם נשקו של החייל לא נלקח מרשותו בביקור הבית הראשון, ייערך ביקור בית נוסף על-ידי מפקד מחפש, בדרגת סמ"ר ומעלה, מדי 48 שעות מהמועד בו נערך ביקור הבית הקודם ועד שיוחזר הנשק ליחידה.
33. מקמץ"ר יפנה ליחידות שבאחריותן נפקדים ועריקים נושאי נשק לגבי חייל הנושא נשק שנעדר יותר משמונה ימים, כדי לתאם חיפוש בנוכחות שוטר צבאי בעת ביקור בבית הנפקד. אין באמור כדי לגרוע מסמכותו של מפקד היחידה לזמן שוטר צבאי להצטרף לביקור בבית החייל הנפקד הנושא נשק, כאמור בסעיף 8 לעיל.

אי-דיווח על נפקדות או על עריקות

34. נעצר או התייצב חייל שלא דווח על היעדרותו מהשירות, רשאי מקמץ"ר להורות על חקירת הנסיבות שבגינן לא דווח על היעדרות החייל מהשירות בדרך שימצא לנכון לנוכח נסיבות המקרה.

דיווח שווא על נפקדות או על עריקות

35. דווח על היעדרות חייל מהשירות, והתברר כי החייל לא נעדר מהשירות, תפעל היחידה לביטול הדיווח כמפורט בהק"א. מקמץ"ר רשאי להורות על חקירת נסיבות דיווח השווא בדרך שימצא לנכון, לנוכח נסיבות המקרה.

תשלום שכר ותשלומי משפחה

36. משכרו של נפקד או עריק ינוכה שכר על כל יום היעדרות מהשירות, פרט למקרה בו החייל נעדר מהשירות למשך פחות מ-24 שעות.
37. נפקד או עריק המקבל (הוא או משפחתו) תשלומים מצה"ל, ודווח על היעדרותו מהשירות, יופסק התשלום לו ולמשפחתו ממועד תחילת ההיעדרות מהשירות. חייל כאמור, שחזר ליחידתו ושווה על חזרתו לשירות כמפורט בהק"א, תחודש זכאותו לתשלום ממועד שובו לשירות.

38. זוכה חייל, כאמור, בדין, יקבלו הוא ומשפחתו החזר של כל התשלומים שלא שולמו להם בתקופת ההיעדרות

חייל שנפטר במהלך עריקותו

39. סדרי קבורתו של נפטר שהוא עריק ייערכו, כמפורט בפ"מ 38.0116 "טקס לווייה צבאית או טקס גילוי מצבה".

מעמד העריק לקבלת שירותי רפואה מצה"ל

40. עריק שנעדר מהשירות למעלה מ-60 יום, ושהועבר לגביו דיווח למוסד לביטוח לאומי – דינו לעניין חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ה-1994, כחייל בתקופת שירות ללא תשלום, והוא אינו זכאי לקבל שירותי רפואה מצה"ל.

41. עם זאת, אין באמור בפקודה זו כדי למנוע הענקת טיפול רפואי דחוף לעריק על-ידי חיל הרפואה או על-ידי גורם אחר מטעמו כשנשקפת סכנה חמורה לבריאותו.

42. נודע למתקן רפואי של צה"ל או לנציגות צה"ל במתקן רפואי אזרחי (ר"ם 2), כי חייל שפנה אליהם לקבל טיפול רפואי, הוא עריק אשר אינו זכאי לשירותי רפואה מצה"ל – לא יעניקו לו טיפול רפואי, למעט אם הוא חייב לקבל טיפול רפואי דחוף, כאמור לעיל. המתקן או הנציגות ידווחו למקמש"ר על פניית החייל.

43. פניית עריק לקבלת טיפול רפואי, בין שקיבל טיפול רפואי ובין שלא קיבל, לא תיחשב כהתייצבות לסיום עריקותו.

חריגים

44. קמש"ר (או קצין בדרגת סא"ל שהוסמך לכך מטעמו) רשאי לאשר חריגה מהוראות פרקים א', ב' ו-ה' לפקודה זו, מטעמים חריגים שיירשמו.